skötselplan_2.doc

Handläggare	Datum	Beteckning
Ekolog Olle Nordell	2002-08-16	

Skötselplan för naturreservatet Kvärlövs naturområde i Landskrona kommun

1. Allmän beskrivning

1.1 Administrativa data

Namn:	Kvärlövs naturområde
Kommun:	Landskrona
Socken:	Annelöv
Gränser	Området är markerat med punktstreckad linje på bifogad karta.
Fastigheter:	Kvärlöv 19:1 och delar av Kvärlöv 17:1 och 8:5. Överförs till Saxtorp 6:51 respektive Kvärlöv 7:3.
Läge	Området sträcker sig utmed Saxåns norra sida, väst om Kvärlövs by.
Kartblad:	Topografiskt kartblad: Malmö 2CNV. Ekonomiskt kartblad Landskrona 2C:82.
Areal:	36 ha
Markägare:	I samband med reservatsbildandet överlåter Banverket marken till Landskrona kommun som i sin tur överlåter den till brukare.
Syfte:	Att utöka den allemansrättsligt tillgängliga marken inom kommunen för rekreation och exkursioner, samt öka områdets biologiska mångfald och minska näringsläckage till vattendraget.
Beslutsmotiv	Landskapsbild, rekreation och ökad biologisk mångfald
Naturvårdsförvaltare:	Landskrona kommun
Övrigt:	Strandskydd enligt 7 kap. 13§ MB. Riksintresse för naturvård.
Planförfattare	Olle Nordell och Anna-Carin Linusson

1.2 Beskrivning av området

Området, ligger i Saxån dalgång väst om Kvärlövs by. Marken utgörs av en svagt sluttande norrsluttning ner mot den meandrande Saxån. Området i sin helhet brukas idag som åkermark. Här odlas bl.a. potatis och säd. I vissa av de lägre liggande partierna finns risk för översvämning på åkern vid högvatten i ån.

Markerna i åns omedelbara närhet är gräsbevuxna, floran är påverkad av näringsläckage från omgivande åkermarker och domineras av vanliga arter som rosendunört (*Epilobium hirsutum*), brännässla (*Urtica dioica*), snårvinda (*Convolvulus sepium spp. sepium*), knylhavre *(Arrhenaterum elatius*), vass (*Phragmitis australis*), jättegröe (Glyceria maxima) och rörflen (*Phalaris arundinacea*).

På några ställen finns täta buskage med eller utan enstaka högre träd. Dessa finner man huvudsakligen där sluttningen ner till åfåran är mycket brant. Buskar som växer här är slån (*Prunus spinosa*), hagtorn (*Crataegus* sp.), vanlig fläder (*Sambucus nigra*) och olika vide-arter. Träden utgörs huvudsakligen av vitpil (*Salix alba*), alm (*Ulmus glabra*), klibbal (*Alnus glutinosa*) och ask (*Fraxinus excelsior*). Här och var längs ån förekommer solitära träd.

Floran är i huvudsak trivial men i södra delen av området finns branta sluttningar med framträngande grundvatten och torra backkrön där bl a gullviva har observerats. Området har tidigare betats och har sannolikt en god potential att hysa en fin flora med rätt skötsel.

Buskagen i anslutning till ån hyser en rik småfågelfauna och i övrigt finns en för jordbruksbygd ordinär däggdjursfauna.

1.3 Områdets historia

Stora delar av området har lång tradition som åkermark, det var ofta längs åar och vattendrag som man i äldre tider först bosatte sig, men stora ängsarealer har också brett ut sig. Några fornlämningar förekommer i området.

På en karta över Kvärlövs bys ägor från år 1762, ritad av lantmätare Hans Christoffer Klerck, ses ängs- och åkermarkernas utbredning vid denna tid. Närmast ån fanns mindre arealer äng, medan de större arealerna fanns upp i ådalens sluttningar. Redan i mitten av 1700-talet var områden nere vid ån uppodlade. Ängsmarkerna beskrivs inte i akten men de olika ängarnas namn ger förmodligen en vägledning om ängens tillstånd. Exempel på namn som tyder på att ängarna var fuktiga är t.ex. Vesle Maderne och Norre Mölle Maderne, dessa ängar låg också i anslutning till ån. Namn som tyder på friska till torra ängar är Södre och Norre Tranegille ängen samt Ris ängarne. Namnet Ris ängarne kan också tyda på att området är bevuxet med buskar t.ex. slån och hagtorn.

Den äldre ekonomiska kartan, från början av seklet redovisar, liksom dagens karta, i princip endast åker som markanvändning i hela området. En pilevall fanns utritad i områdets västra del, rester av den finns kvar i dag. På denna karta var bäcken från Annelöv fortfarande öppen, idag är den kulverterad.

1.4. Områdets framtida utveckling

I samband med bildandet av naturreservatet skall åtgärder genomföras som syftar till att öka områdets naturvärden och tillgänglighet för allmänheten. Ca en tredjedel av området närmast ån skall utgöras av permanent gräsmark med inslag av dammar, våtmarker träd- och buskmarker. Övrig mark brukas enligt reglerna i EEG nr 2092/91 om ekologisk produktion.

2. Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kapitel § 5 miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar författningar ska förbud gälla att

1. anlägga ny byggnad, väg, stig, parkeringsplats eller uppställningsplats för husvagnar annat än för reservatets behov.
2. uppföra radiomast, antenn eller flaggstång, anlägga luftledning, sätta upp belysning.
3. uppföra stängsel eller andra hägnader med undantag för hägnad kring betesområden.
4. bedriva täkt av grus eller jord.
5. schakta, tippa, fylla ut, dika eller anordna upplag annat än för biotopbefrämjande åtgärder och tillfälliga upplag för jordbruksprodukter.
6. markbereda, plantera, röja, gallra eller avverka annat än enligt skötselplan.
7. använda kemiska bekämpningsmedel.
8. sprida handelsgödsel

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares eller annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom reservatet.

1. utmärkning av, skyltning till och upplysning om reservatet.
2. anordnade av stängselgenomgångar.
3. röjning, gallring, bete och avverkning samt slåtter så som anges i skötselplanen.

4. skötsel av betesmarker innefattande betesdrift, röjning, uppsättande av stängsel och vattningsanordningar.
5. anläggning av dammar, våtmarker, ängsmarker och andra biotopbefrämjande åtgärder.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att:

1. gräva, borra, måla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
2. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning.
3. föra eller parkera motordrivet fordon annat än för områdets skötsel.
4. medföra okopplad hund.
5. rida, annat än på anvisade stigar.
6. ställa upp husvagnar, campingbil eller motsvarande.
7. elda.

Föreskrifterna under A och C skall inte utgöra hinder för åtgärder i samband med skötsel av området samt anordnande av information i enlighet med av kommunen fastställd skötselplan eller för drift och underhåll av vid tidpunkten för detta besluts befintliga ledningar tillhörande kommunen, el- och teledistributör. Ej heller skall föreskrifterna utgöra hinder vattendragets skötsel.

Kommunen erinrar om att det enligt 7 kap 7 § miljöbalken kan meddelas dispens från föreskrifterna om det finns särskilda skäl.

Naturvårdsförvaltare:

Landskrona kommun, miljönämnden, skall vara naturvårdsförvaltare. Vid förvaltningen ska samråd fortlöpande ske med markägare, berörda myndigheter och övriga berörda.

1. Markdisposition, skötsel och vård, kontroll av måluppfyllelse samt anläggningar för allmänheten skall ske enligt detaljanvisningar i skötselplanen.
2. Naturvårdsförvaltningen ska finansieras enligt den ekonomiska plan som fogas till den fastställda skötselplanen.

3. Disposition och skötsel av mark

3.1 Allmän målsättning för reservatets disposition och skötsel

3.1.1 Motiv och syften

Naturreservatet har tillkommit på grund av det intrång i strandskyddet och riksintresset för naturvård som åsamkats Saxåns dalgång när Västkustbanan anlades. Banverket gjorde en utfästelse i samband med ansökan om expropriationstillstånd för utbyggnad av dubbelspårig järnväg mellan Kävlinge - Landskrona - Helsingborg och enligt regeringens föreskrift, i dess beslut den 30 april 1997, skall området användas på ett sätt som resulterar i ökad samhällelig miljönytta. Innebörden av detta har preciserats av Länsstyrelsen och Landskrona kommun i samråd med Banverket.

Syftet med reservatet är att öka den biologisk mångfalden, bevara och förstärka befintliga naturvärden, öka möjligheterna till närrekreation för de mindre samhällena i området samt reducera belastningen av näralter och bekämpningsmedel på Saxån.

3.1.2 Övergripande målsättning med skötseln

Målsättningen med reservatets skötsel skall vara att skapa nya naturvärden samt att inga befintliga naturvärden eller kulturhistoriska värdena går förlorade. Vidare skall ekologiska odlade marken i kommunen öka och belastningen av närsalter på Saxån minska.

3.2 Markdisposition

Syftet med skötseln är att bevara ett öppet landskap med åker-, betes- och slåttermarker. Områdets flora skall vidmakthållas och utvecklas. Träd- och buskbevuxna områden skall bibehållas och skötas samtidigt som nya skapas. Kulturhistoriska värden, i form av märgelgravar och pilevallar, skall bevaras och utvecklas. Allmänhetens möjligheter att röra sig i området skall underlättas genom att anlägga stigar. En mindre parkeringsplats bör anläggas i södra delen av området. Fördelningen mellan ekologisk odlad jordbruksmark och permanent gräsmark med inslag av naturmarker som träd- och buskområden, våtmarker och dammar mm skall vara ca 2:1. Den permanenta gräsmarken skall anläggas i anslutning till Saxån. Utformningen av den permanenta gräsmarken och övriga naturmarker görs i samråd med brukarna.

4. Skötsel

4.4.1. Skötselprinciper

1. Befintlig gräsmark längs ån skall hävdas.
2. Befintliga buskage skall bevaras och skötas.
3. Befintliga tidigare hamlade pilar skall fortsätta att hamlas.
4. Befintliga mer eller mindre fristående träd och buskar skall bevaras.
5. Vallar längs vattendraget skall där så är lämpligt tas bort.
6. Träd som har planterats i senare tid längs ån, alar och granar, skall gallras.
7. Nya buskage och dungar skall planteras.
8. Åkermarken i området skall skötas som ekologiskt jordbruk, d.v.s. ingen handelsgödsel eller kemisk bekämpning får ske.

9. Gräsmarken skall anläggas och hävdas, antingen som betes- och/eller slåttermark och skall skötas ekologiskt. Gräsmarkerna skall sås med en för marken i området lämplig fröblandning.
10. Dammar, våtmarker och översilningsmarker skall anläggas och skötas.
11. Kulverterade vattendrag och viss täckdikning skall brytas upp och bilda små öppna vattendrag.
12. Stängsel kring olika betesfållor skall sättas upp och skötas.
13. Gräsbevuxna kantzoner mot åkermarken skall anläggas för att underlätta för allmänheten att ströva i området.

4.4.2 Skötselområden

Indelning av reservatet i detaljerade skötselområden har inte ansetts nödvändig utan den föreslagna markdispositionen och det utarbetade förslaget till åtgärder (bilaga 1) kan utgöra underlag för de skötselåtgärder som erfordras. Principen anges under punkt 3.2.

4.4.2. Skötseldiskussion

Områdets öppna marker som utgörs av permanenta gräsmarker och jordbruksmark för ekologisk odling sköts av brukarna. Övrig skötsel som ej kan generera någon form av skötselbidrag, t ex röjning av buskmarker, sköts av kommunen.

4.4.3. Information

Information om reservatet och dess naturvärden, föreskrifter för allmänheten mm, sätts upp på strategiska platser. En enkel informationsskrift om områdets naturvärden och historia bör utarbetas.

5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Brukaren åtar sig att sköta jordbruksmarken enligt reglerna i EEG nr 2092/91 om ekologisk produktion. Den permanenta gräsmarken sköts som slåttermark eller betas. Skörd och olika former av EU stöd etc finansierar skötseln.

Kommunen åtar sig att utföra de anläggningar av naturmark som är lämpliga enligt bilaga 1. Kommunen åtar sig vidare att sköta de naturmarker som inte genererar någon skörd eller EU-stöd som täcker kostnaderna för skötselinsatserna.

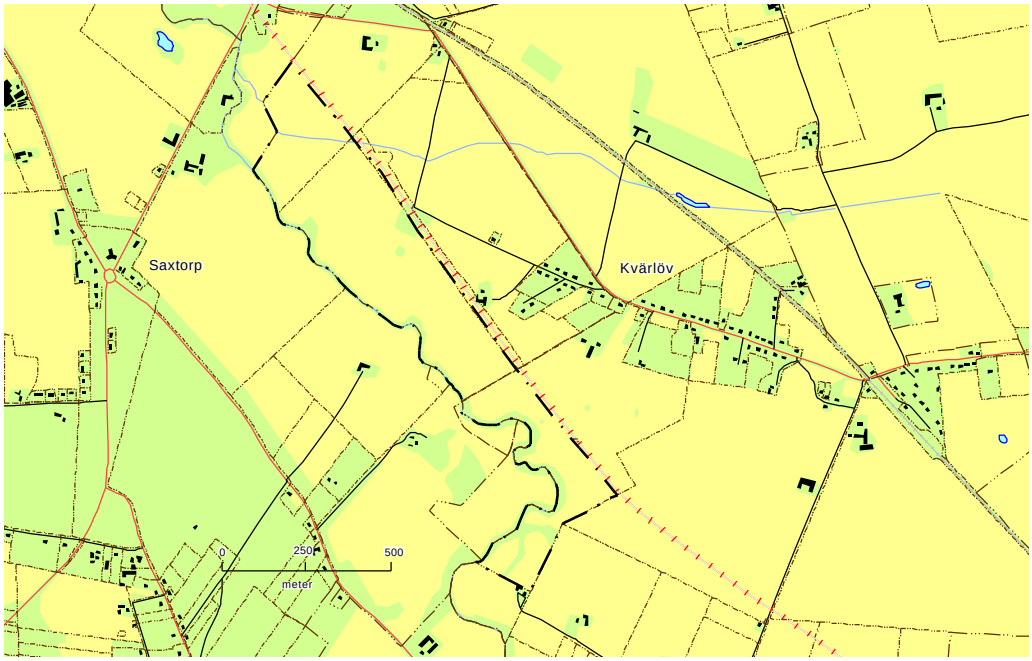
Anläggning av naturmarker och skötsel av icke inkomstbringande naturmarker finansieras av de medel som Banverket skjutit till.

Högni Hansson
Miljöchef

Olle Nordell
Ekolog

Bilaga 1.

Karta 1. Naturreservatets avgränsning

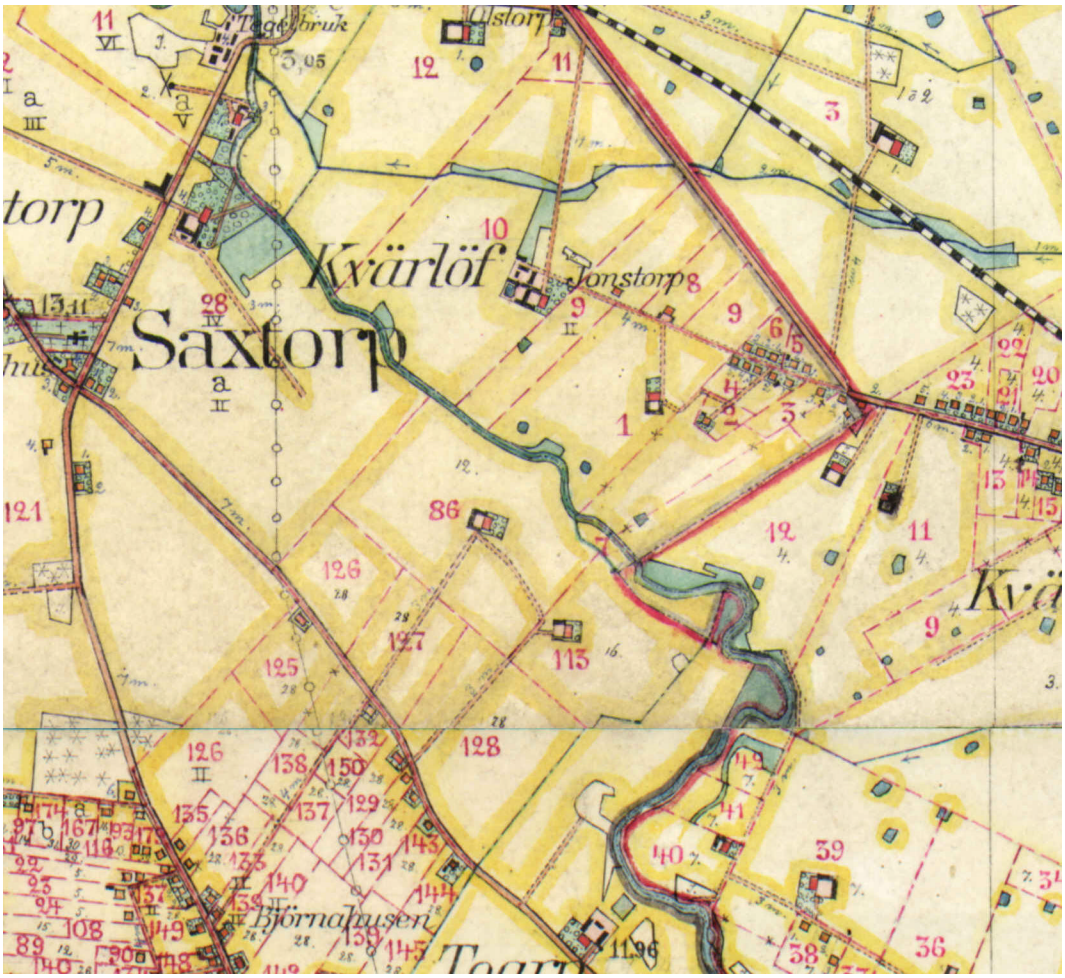

Karta 2. Området 1856

Området enligt konceptet till Generalstabens karta 1856.

Karta 2. Området 1912

Området enligt den Ekonomiska kartan 1912.

Bilaga. Förslag till åtgärder

Förslag till naturvårdsåtgärder inom Kvärlövs naturområde

Område	Åtgärd	Notering
	1 Sådd av ängsfröblandning, ca 0,6 ha	Åkermark omförs till ängsmark
	2 Röjning och eldning av ris	Försiktig röjning av befintligt bestånd
	3 Plantering av buskar och enstaka träd	Åkermark omförs till buskmark ca 150 plantor + stängsel*
	4 Omställning till ekologisk åkermark	Ca 1 ha, karensår och insådd av gröngödsling. KRAV regler
	5 Plantering av buskar och enstaka träd	Åkermark omförs till buskmark ca 200 plantor + stängsel
	6 Plantering av buskar och enstaka träd	Åkermark omförs till buskmark ca 500 plantor + stängsel
	7 Anläggning av dammar	Avvägning, projektering grävning och schaktning
8:1 8:2	Sådd av vall/betesfröblandning	
	9 Sådd av ängsfröblandning ca 0,2 ha	Frö + arbetskostnad
	10 Anläggning av damm och bäck	Avvägning, projektering grävning, schakt, kulvert kring bäck bort
	11 Plantering av buskar och träd	Åker omförs till buskmark ca 1250 plantor + stängsel
	12 Åkerholme anläggs	Åker omförs till buskmark ca 1000 plantor + stängsel
	13 Plantering av buskage 60 x 40 m	Åkermark omförs till buskage ca 600 plantor + stängsel
	14 Plantering av buskar/träd 160 x 40	Åkermark överförs till buskage ca 1600 plantor + staket
	15 Utjämning av vallar runt damm	
	16 Plantering av träd/buskar - åkerholme	Åkermark överförs till buskage ca 600 plantor + staket
	17 Stor pil almuppslag	inga åtgärder
	18 Avverkning av granar	Eldning/flisning eller vedupplag i åkerholme
	19 Röjning av sly, nyhamling av pilar	Eldning/flisning eller vedupplag i åkerholme
	20 Anläggning av pilevall	25 st
	21 Hamling av pilevall + röjning av sly	(utanför området)
	22 Nyanläggning av pilevall	25 st (utanför området)
	23 Plantering av buskar/träd	Skyddszon längs Kvärlövsbäcken ca 1700 plantor
	24 Avfasning av bäckens kanter ca 160 m	Stenar läggs i fåran för meandring
	25 Träbro byggs över kvärlövsbäcken	För att underlätta tillgänglighetet til fots från norr
	26 Omställning till ekologisk åkermark	Ca 20 ha, karensår och insådd av gröngödsling. KRAV regler
Övrigt	Utjämning av vallar längs ån	ca 1500 m3
	Gallring av alridå längs ån	Eldning/flisning eller vedupplag i åkerholme
	Plantering längs gångstig	ca 700 plantor
	Parkeringsplats	Singel mm
	Hägnad runt område 1,2,3,5,6	Ca 450 m fårstängsel + el
	Hägnad för bete	ca 750 m fårstängsel + el
	Skyltning och utmärkning	
	Administration	Projektering, upphandling, kontroll mm 3 månader
	Oförutsedda utgifter	Dispenser, strandskydd, samråd, information mm

Karta över åtgärder i området.

